

علل گرایش به نقل محصلان: مطالعه موردی پوهنځی روان‌شناسی و علوم تربیتی

پوهنمل مصطفی رضایی^۱، پوهنمل مجیب‌الرحمان رحمانی^۲، عاطفه توسلی^۳

^۱دپارتمنت پېداگوژۍ، پوهنځی روان‌شناسی و علوم تربیتی، پوهنتون کابل، کابل، افغانستان

^۲دپارتمنت پېداگوژۍ، پوهنځی روان‌شناسی و علوم تربیتی، پوهنتون کابل، کابل، افغانستان

^۳کارشناس علوم تربیتی

ایمیل: mustafarezaei65@gmail.com

چکیده

هدف این تحقیق بررسی علل نقل در بین محصلان پوهنځی روان‌شناسی و علوم تربیتی پوهنتون کابل بوده که به روش تحقیق توصیفی پیمایشی انجام شده است. نمونه آماری به تعداد ۱۸۶ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شده‌اند. درین مقاله از پرسش‌نامه نگرش به نقل استفنز و گلباچ (۲۰۰۷) برای گردآوری داده استفاده شد. داده‌ها از طریق آزمون‌های تحلیل واریانس همبسته و تی مستقل تحلیل شدند. نتایج تحلیل نشان داد که محصلان بیش‌تر به دلیل نمره‌گرایی، جو رقابتی شدید و نداشتن انگیزه‌ی یادگیری نقل می‌کنند. علاوه براین، مقایسه‌ی نقل کردن در بین محصلان با سنین مختلف نشان داد که محصلان با سنین بالاتر بیش‌تر تمایل به نقل دارند و تفاوت معناداری بین نقل کردن محصلان دختر و پسر وجود ندارد. براساس یافته‌ها می‌توان بیان کرد که رویکرد نمره‌گرایی در محیط آموزشی باعث ترویج فرهنگ فریب‌کاری تحصیلی شده است. با شناسایی عوامل نقل در سال‌های ابتدایی می‌توان فرهنگ نقل کردن را در محیط آموزشی کاهش داد.

اصطلاحات کلیدی: محصل؛ نقل؛ نمره‌گرایی؛ صداقت علمی؛ بی‌صداقتی تحصیلی

Causes of Cheating Among the Students: A Case Study of Faculty of Psychology and Educational Sciences

Sr. Teaching Assist. Mustafa Rezaei¹, Sr. Teaching Assist. Mujeeb Rahman Rahmani², Atefah Tavasoli³

^{1,2}Department of Pedagogy, Faculty of Psychology, Kabul University, Kabul, Afghanistan

³Education Specialist

Email: mustafarezaei65@gmail.com

Abstract

This study explored the causes of cheating among Faculty of Psychology and Educational Science, Kabul University students. A descriptive research method was used, and 186 students were selected as a sample for the study. Stephens and Golbach (2007) cheating Attitude Questionnaire was used to collect the necessary data. The variance of repeated measurements and independent t-tests were used to analyze the data. The results showed that score orientation, intense competitive climate, and lack of learning motivation were the common causes of cheating among the respondents. This study also found that senior students cheat more than junior students. Moreover, no statistically significant difference was observed between male and female students. The study's findings emphasize that the existing climate in the educational environment promotes the culture of academic cheating. Identification of causes of cheating in the first year decreases the cheating culture in the educational setting.

Keywords: Student; Cheat; Score Orientation; Scientific Honesty; Academic Dishonesty

مقدمه

رعایت اصول اخلاقی در همه ابعاد زندگی، یکی از مهم‌ترین راه‌های حفظ و ارتقای سلامت اجتماعی است (ساکی، ۲۰۱۱). امروزه آموزش عالی در کنار سایر نهادها به‌عنوان یک سازمان رسمی وظیفه آموزش و تربیت محصلان و انتقال ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی به آنان را بر عهده دارد. محصلان از جمله عناصر و عوامل محوری نظام آموزش عالی هستند و باید برای کسب علم مدرن و تجربه‌های پیشینیان، صداقت را قطب‌نمای خویش قرار دهند؛ اما گذر زمان، رشد روزافزون علوم و افزایش رو به رشد فعالیت‌های جذب‌کننده، باعث اعمالی شده که روند سهم‌گیری این نیروی پویا و کنش‌گر را در زمینه ابتلا به مشکل و شوق و تلاش آنان را کم‌تر نموده است که در این میان می‌توان به مساحه و غفلت در کار و فرسودگی تحصیلی اشاره نمود.

نظام آموزش (عالی) خود می‌تواند به‌عنوان عامل زمینه‌ساز مسائل و مشکلات جامعه مطرح و عدم صداقت علمی- تحصیلی یکی از عوامل غیر اخلاقی شایع در محیط‌های آموزشی است که تبدیل به عادت و رفتار محصلان شده است. بی‌صداقتی تحصیلی یکی از این عوامل غیر اخلاقی و شایع در محیط‌های آموزشی است که جزئی از فرهنگ محصلان شده است (جوکار و حق‌نگهدار، ۱۳۹۵). نقل یکی از مهم‌ترین نمونه‌های بی‌صداقتی تحصیلی به‌شمار می‌رود که در محیط آکادمیک در حال افزایش است و اکثر محصلان نوعی فریب‌کاری تحصیلی را در دوران تحصیل خود گزارش می‌کنند (داهیا، ۲۰۱۵). تقلب عبارت از مجموعه رفتارهای مبتنی بر نیرنگ و فریب برای دستیابی به نتایجی است که فرد شایستگی آن را ندارد. محصلان زمانی که از ناکامی می‌ترسند، به نقل کردن و یا فریب‌کاری تحصیلی دست می‌زنند (هوجیدسکا، چوپالا و همکاران، ۲۰۱۳).

نقل در صورت شیوع، مانعی بر سر راه رفتارهای منطقی بوده و اعتماد اجتماعی را در جامعه متزلزل می‌کند. شیوع تقلب در یک جامعه هم‌چنین می‌تواند شاخصی از وجود آنومی اجتماعی در آن جامعه باشد. زیرا طبق تعریف رابرت مرتون، زمانی که افراد راه‌های قانونی برای رسیدن به اهداف خود نیابند، به اصطلاح قانون را دور می‌زنند و به نوعی ناهنجاری‌ها جای هنجارها را می‌گیرد. در چنین حالتی آن‌چه در یک فضای آکادمیک به چشم می‌خورد، یک نوع بی‌صداقتی تحصیلی است (برنت، اسمیت و ویسل، ۲۰۱۶). نقل کردن نوعی حقه‌بازی یا فریب محسوب می‌شود و عبارت از اقدام دانش‌آموز یا محصل به منظور قلمداد کردن کار تحصیلی دیگران به‌جای خود است (جانسون و همکاران، ۲۰۰۲). این اقدامات می‌تواند طرق متفاوتی داشته باشد. در طبقه‌بندی نقل روایات متفاوت وجود دارد که مشهورترین آن مربوط رتینگر و کرامر (۲۰۰۹) است.

رتینگر و جردن (۲۰۰۵) عامل نقل را در دو دسته، متغیرهای فردی و متغیرهای بافتی عنوان کردند که از آن جمله نمره‌گرایی و بی‌انگیزگی را در محصلان می‌توان نام برد. چنانچه والدین اکثراً توجه زیادی به کسب نمرات توسط فرزندان شان می‌کنند و بدون دقت در عملکرد او با توجه به نمرات دریافت شده برخورد مشوقانه و یا تهدید برانگیزی پیش می‌گیرند. بنابراین، محصل دچار استرس شده و دست به فریب‌کاری می‌زند (تاس و تاکایا، ۲۰۱۰). از سویی، نداشتن انگیزه برای یادگیری نیز از جمله این عوامل محسوب می‌شود. محصلانی که مجموع نمرات پایین‌تری دارند، اکثراً مرتکب نقل می‌شوند. در کنار این‌ها دشواری امتحانات مقاطع تحصیلی، عادت به انجام فریب‌کاری در تحصیل و موجودیت جو رقابتی و یا عادت کردن به انجام نقل و در بدترین حالات تنفر از استاد نیز می‌تواند، مشهود باشد. تأکید والدین در انتخاب موضوع مورد آموزش در دوره‌های بالاتر و یا مضامین خاصی می‌تواند جذابیت آموزش را برای دانش‌آموز و یا محصل از بین ببرد (ویدمن، ۲۰۰۸). این‌ها درحالی است که علم بشر روزافزون است و فرد را برای عبور به مقاطع تحصیلی بالا در کنار همسالانی قرار می‌دهد که هریک خواهان کسب موقعیت بهتر تحصیلی هستند (رون ژیان و ژیاوو پین، ۲۰۰۷). در کنار همه‌ی این گفته‌ها این را نباید فراموش کرد که عدم رعایت اصول تدریسی و شخصیتی در استادان می‌تواند موجب تنومند شدن هرچه بیش‌تر درخت بی‌صدافتی تحصیلی در محصلان و دانش‌آموزان تحت تدریس ایشان شود. همه این عوامل در جایگاه خود پدیدآورنده فکر فریب‌کاری را به‌عنوان نقل در ذهنیت محصل ایجاد می‌کند و این نوع ارزش‌ها تأثیرگذار بر آینده فرد خواهد بود و رفتار محصلانی که در دوره تحصیل نقل می‌کنند، در آینده نیز ادامه خواهد داشت؛ زیرا این ارزش‌ها و باورها در طول دوران تحصیلی در ذهن آن‌ها حک شده است.

جامعه دارای ارزش‌ها و قواعد رفتاری است که با عنوان هنجارها شناخته می‌شود. هنجارها تجسمی از فرهنگ هستند (ذاکر صالحی، ۱۳۸۳) و تخلف از آن‌ها فریب‌کاری محسوب می‌شود. شیوع فریب‌کاری در جامعه با ارزش‌ها و فرهنگ در تضاد است و نیازمند اقدامی برای تغییر می‌باشد. نهادهای آموزشی به‌عنوان یکی از اجزای اساسی این اجتماع مسئول آشنایی افراد با هنجارهای مشروع جامعه می‌باشند. موضوع فریب‌کاری در تحصیل یک مسأله اجتماعی است و توجه به این موضوع از دو ناحیه در سیستم آموزشی مورد اهمیت است. اول آن‌که در محیط آموزشی به انجام دادن امور غیراخلاقی به‌صورتی فراگیر عادت کند، آینده شغلی وی به مسائل غیراخلاقی آلوده می‌شود که در نظام آموزش عالی با توجه به این‌که محصلان بعد از گذراندن دوران تحصیل خود وارد بازار کار می‌شوند، از اهمیت بیش‌تر برخوردار است؛ چنانچه در این نهادها افراد به‌جای تبعیت از هنجارهای مشروع، انواع سرپیچی از هنجارها و

ارزش‌های جامعه را فراگیرند، در جامعه نیز برای رسیدن به هدف، همین راه را ادامه خواهند داد. دوم در صورتی که فراگیران دوران تحصیلی خود را با تقلب سپری کنند، دانش و معلومات آن‌ها از سطح مطلوب و قابل قبولی برخوردار نخواهد بود و این امر به ناکارآمدی آنان منجر می‌شود که می‌تواند زیان‌های جبران‌ناپذیری را بر پیکره جامعه وارد سازد. بیش‌تر محصلان در طول دوره تحصیلی خود حداقل یک یا دوبار مرتکب نقل کردن شده‌اند و در بیش‌تر این موارد بدون آن‌که مطلب درسی را فهمیده باشند، با کسب نمره غیر واقعی به صنوف بالاتر راه‌یاب می‌شوند. این موضوع نیز به مشکلات زیادی را به بار می‌آورد.

با توجه به اهمیت موضوع مورد بحث یعنی نقل یا فریب‌کاری تحصیلی و تأثیرات آن در جامعه و نقش فراوان نهادهای آموزشی در این رابطه و ناکافی بودن تعداد و تنوع تحقیق در این زمینه، بررسی وضعیت نقل در بین محصلان فاکولته روان‌شناسی و علوم تربیتی پوهنتون کابل، برای شناسایی عوامل به‌وجود آمدن نقل در این فضای آموزشی ضرورت تحقیق حاضر روشن می‌شود.

سوالات تحقیق

۱. مهم‌ترین عامل نقل در بین محصلان کدام است؟
۲. آیا تفاوت معناداری بین عامل نقل کردن محصلان با سنین مختلف وجود دارد؟
۳. آیا تفاوت معناداری بین عامل نقل کردن محصلان دختر و پسر وجود دارد؟

مبانی نظری

نقل در لغت‌نامه‌ها معادل ناراستی، دورویی، مکر، دروغ، خیانت، نفاق و نادرستی تعریف شده است و در حوزه‌های مختلف به انواع مختلف تعریف شده‌اند. به‌طور مثال نقل براساس انجمن حساب‌داران خیره نایجریه (۲۰۰۶) عبارت از "عمل عمدی یک یا چند نفر مثل مدیریت کارکنان یا اشخاص ثالث است که منجر به ارائه اطلاعات نادرست از صورت حساب‌های مالی می‌شود". اما موضوع مورد بحث در تحقیق فعلی، نقل در سیستم آموزش و پرورش است. در عرصه آموزش، نقل به مجموعه اعمال غیر مجاز اطلاق می‌شود که به‌صورت مخفیانه و یا آشکار به‌منظور کسب نمره برای خود یا دیگری صورت می‌گیرد.

آموزش و پرورش فرایند نظام‌مندی است که پرورش جامعه را به‌عهده دارد و امتحان نهاد فرعی آن می‌باشد (نیک‌گوهر، ۱۳۸۳). نام امتحان همواره دلهره‌آور و اضطراب‌آفرین است. آزمون و امتحان، هرچه باشد، با محرومیت‌ها و بی‌خوابی‌هایی همراه است و با سرنوشت انسان گره خورده است و پیامدهای آن نگرانی از سرزنش‌ها، دلهره شکست، عقب‌ماندن و ناکامی در آرزوها و آرمان‌هاست. روح و جان آزمون‌دهنده را می‌آزارد و باعث می‌شود که به دنبال راهی باشد تا در هر صورت، نمره قابل قبول را در

آن کسب کند و البته یکی از این راه‌ها نقل امتحانی است. نقل در امتحان، اساساً نوعی فریب‌کاری محسوب می‌شود. این پدیده یکی از عوامل مهم تهدیدکننده یادگیری فراگیران مطرح می‌شود و اغلب میان محصلان به اندازه‌ای رواج دارد که بیش‌تر آن‌ها نوعی بی‌صدقاتی تحصیلی را در طول دوران تحصیل خود گزارش کرده‌اند (خامسان و امیری، ۲۰۱۱). نقل شامل اقدامات عمدی است و دانش‌آموز مرتکب آن می‌شود که شروع به استفاده از فریب، نیرنگ و حيله‌گری کرده است و می‌تواند در دو گونه از ظاهرسازی طبقه‌بندی گردد: اظهار کذب و پوشیده داشتن حقیقت. نقل يك تلاش انسانی است که فریب، هدف، شدت گرفتن آرزو، خطر دستگیری، تخطی از اعتماد، توجیه عقلی و مواردی از این دست را شامل می‌شود (رامامورتی و اولسن، ۲۰۰۷).

انواع نقل در امتحانات می‌تواند شامل:

1. گرفتن یادداشت‌های غیر مجاز در جریان آزمون،
2. استفاده از یادداشت‌های غیر مجاز در صنف در اثنای امتحان،
3. دیدن به اوراق اشخاص دیگر،
4. و پرسیدن جواب از دیگران باشد.

نقل در تکالیف درسی

1. ارائه مقاله گرفته شده از جای دیگر،
2. کاپی کارخانگی از روی شخص دیگر،
3. اجازه به دیگران برای کاپی کردن نوشته‌های خود،
4. انجام دادن کارخانگی و یا نوشتن مقاله برای دیگران و یا درخواست این کار از شخص دیگر بوده می‌تواند.

مهم‌ترین تفاوت بین نقل در امتحان و نقل در تکالیف درسی، موضوع پنهانی و محرمانه بودن آن است. نقل در امتحان در یک فضای عمومی صورت می‌گیرد و در واقع، در این نوع، میزان نقل افراد به محیط وابسته است. درحالی‌که نقل در تکالیف و کارهای خانگی معمولاً یک فعالیت پنهانی است که ممکن بیش‌تر تحت تأثیر عوامل فردی قرار بگیرد تا عوامل محیطی (رتینگر و کرامر، ۲۰۰۹).

دزدی ادبی را می‌توان در حوزه‌های ذیل مورد بحث قرار داد:

1. در حوزه‌ی تألیف: تألیف پنهان و تألیف اعطایی؛
2. ایجاد نسخه‌ی دوباره: خود پلاگیاریسم و تکرار انتشار؛
3. پلاگیاریسم؛
4. تحریف و جعل.

تألیف پنهان، از قلم انداختن مؤلفانی که سهم عمده‌ای در مطالعات داشته‌اند و تألیف اعطایی، به افزودن سلسله‌مراتبی افرادی که اساساً در مطالعات مشارکتی نداشته‌اند، اطلاق می‌شود. تحریف و جعل داده‌ها یا غیرواقعی‌سازی داده‌ها، گزارش غیروصادقانه‌ی داده‌ها و اطلاعات است. در این مورد پیش‌دآوری‌های شخصی، فرهنگی و اجتماعی در کنار گزارش اعداد نادرست یا تحریف به‌عنوان مثال یک گراف می‌تواند خواننده و سایر محققان را گمراه سازد. تحت هر شرایطی، مسئولیت مؤلف این است که قوانین ارائه‌ی داده‌ها و نتیجه‌گیری علمی را بداند و درستی همه‌ی جزئیات را بررسی کند (همان).

عوامل نقل

در خصوص گسترش نقل دیدگاه‌های متفاوتی وجود دارد که یکی از آن‌ها نقل را ناشی از عوامل بیرونی می‌داند. از دیدگاه دیگر، نقل یک رفتار اجباری و تحمیلی است که تحت تأثیر محیط اطراف قرار دارد. این درحالی است که عده‌ای دیگر رفتار نقل را ناشی از عوامل درونی یا شخصیتی افراد قلمداد می‌کنند (رون ژیان و ژیاوو پین، ۲۰۰۷).

در همین خصوص، مطالعه مک کیب و همکارانش در سال‌های ۱۹۹۳ تا ۱۹۹۶ نشان داد که نقل به صورت یک پدیده رایج درحال افزایش است. این محققان عوامل بیرونی و درونی را موجب بروز رفتار نقل می‌دانند و معتقدند که عامل بیرونی اثر قوی‌تری بر رفتار نقل دارد (مک کیب و همکارانش، ۲۰۱۱). از دیگر مطالعات صورت گرفته در این زمینه می‌توان به مطالعه فریدنبرگ اشاره کرد که بیان می‌کند خانواده و مکتب بیش‌ترین تأثیر را بر رفتار نقل‌کننده‌گان دارد (ویدمن، ۲۰۰۸).

در دیدگاهی دیگر نظریه شناخت اجتماعی بندورا، که یکی از نظریه‌های مهم روان‌شناسی یادگیری به شمار می‌رود، بررسی شده است. در این نظریه که هم بر جنبه رفتاری و هم بر جنبه شناختی تأکید می‌شود، علاوه بر عوامل محیطی و عوامل درونی، تعامل دوجانبه بین شخص و محیط در رفتار فرد مؤثر است؛ به عبارت دیگر، بندورا معتقد است که شخص، محیط و رفتار او بر هم تأثیر متقابل دارند و هیچ یک از این سه جزء را نمی‌توان جدای از اجزای دیگر به‌عنوان تعیین‌کننده رفتار انسان به‌شمار آورد (رون ژیان و ژیاوو پین، ۲۰۰۷).

بالانتین، لورس و مال گریو (۲۰۱۴) عامل نقل محصلان و اهل تحصیل را در نکات ذیل می‌بینند:

1. ضعف درسی دانش‌آموزان نسبت به محتوا،
 2. بالا بردن سطح نمره امتحان،
 3. تأثیر جو صنفی - هم‌صنفی‌ها،
 4. احساس عدم امنیت نسبت به نمره‌هایی که دریافت می‌کند از طرف برخی والدین به‌جای دانش‌فرزندشان صرفاً به نمرات وی تکیه کرده و چنانچه نمره ممتاز یا قابل قبولی نگیرد، مرتب او را با دیگر دانش‌آموزان مقایسه و سرزنش می‌کنند،
 5. بی‌اعتمادی به‌خود و دانسته‌های شان یا همان عدم اعتماد به نفس،
 6. نیاز به جلب توجه و خودنمایی و یا قدرت‌نمایی،
 7. نادرست بودن رویه اعضای خانواده که زمینه نقل را در کودک فراهم می‌کند،
 8. عدم آگاهی از دلایل برگزاری امتحان و انجام تکالیف در هدف آموزشی.
- رتینگر و جردن (۲۰۰۵)، عامل نقل را به دو دسته عوامل شخصی (فردی) و عوامل بافتی (زمینه‌ای) تقسیم می‌کنند. عوامل فردی ویژگی‌هایی هستند که به‌وسیله نسل و یا موقعیتی که فرد در آن متولد می‌شود (مانند ملیت و مذهب) تعیین می‌گردند. این خصیصه‌ها عبارتند از: موفقیت تحصیلی، سن، درگیری در فعالیت‌های اجتماعی، رشته تحصیلی، جنسیت، مجموعه نمرات، اخلاق کاری، شخصیت نوع A، رویکرد رقابتی در پیشرفت تحصیلی و عزت نفس. از سویی ارتباط عامل بافتی نیز با نقل کردن مورد توجه است؛ عوامل بافتی عبارت از فشارهای بیرونی هستند که بر فرد تحمیل و موجب ترغیب یا منع تقلب می‌گردند. از مهم‌ترین این عوامل می‌توان به تأثیرات گروه هم‌سال، استادان و معلمان و سیاست‌های آموزشی اشاره کرد.

نقل از جمله رویکردهایی است که در رخداد آن دلیل ثابت و همیشگی نمی‌توان یافت، اما آنچه در بالا ذکر شد نتیجه تحقیقات علمی در راستای این معضل فراگیر است. از آنجا که نقل کردن موضوع فراگیر بوده و عامل آن نیز فراگیر است. از جمله عوامل فراوانی که در رابطه با نقل کردن از سوی جامعه و محصلان عنوان شده است علی‌خواه و همکارانش (۱۳۹۳) به چندین عامل با عنوان تکنیک‌های خنثی‌سازی اشاره کرده‌اند.

تکنیک انکار زیان: افرادی که برای توجیه رفتار نادرست خود از این تکنیک استفاده می‌کنند عقیده دارند که این عمل آنان برای دیگران ضرری ندارد. بر مبنای گفته‌های مصاحبه‌شوندگان، کسب نمره مهم‌ترین دلیل نقل کردن میان محصلان را تشکیل می‌دهد. از آنجایی که کسب نمره در جامعه ما به یک

ارزش تبدیل شده‌اند، لذا محصلان در صدد کسب آن به هر شیوه‌ای حتی غیر مجاز دست می‌زنند. بنابراین، محصلان با بیان این دلیل که هدف آن‌ها کسب نمره بوده و هیچ ضرر و زیانی برای کسی ندارد، عمل خود را پذیرفتنی جلوه می‌دهند و دست به نقل می‌زنند. توجیه محصلان در این بخش بر این بوده که اگر از روی ورق شخص دیگر استفاده کرده‌اند، ضرری به او نرسیده و حقی از او ضایع نشده است. **تکنیک عدم پذیرش مسئولیت:** یکی از رایج‌ترین توجیه‌هایی که محصلان فریب‌کار برای رفتار نادرست خود به کار می‌برند تکنیک انکار مسئولیت است. ناقلان با استفاده از این تکنیک رفتار انحرافی خود را تقصیر عوامل بیرونی نظیر حفظی بودن مطالب و متوالی بودن امتحانات می‌دانند. این که وقتی برنامه‌ریزی برای امتحانات به گونه‌ای است که یک محصل نمی‌تواند فرصت کافی برای مطالعه داشته باشد، چاره‌ای جز نقل کردن ندارد. برخی محصلان با این عذر که احتمال فراموشی مطالب دروس حفظی زیاد است، مسئولیت نقل کردن را از خود سلب می‌کنند. اکثر محصلان خصوصاً آنانی که ساکن لیلیه هستند، اصطلاحاً «شب امتحانی» هستند و از آنجایی که در طول سمستر درس خود را مطالعه نمی‌کنند، در شب‌های امتحان با حجم بالایی از مطالب جدید روبه‌رو می‌شوند و از این رو به ناچار یا باید تمام شب را بیدار بمانند و یا برای نقل کردن در امتحان برنامه‌ریزی کنند. برخی از محصلان نیز به جو نامناسب لیلیه‌ها اشاره می‌کنند که باعث بی‌رغبتی محصلان به درس خواندن می‌شود.

سرزنش سرزنش‌کنندگان: محصلان با استفاده از این تکنیک در پی اثبات این هستند، افرادی که آن‌ها را مورد سرزنش قرار می‌دهند، عامل رفتار انحرافی آنان هستند نه خودشان! در واقع سرزنش‌کنندگان خود مورد سرزنش نقل‌کنندگان قرار می‌گیرند. بسیاری از محصلان، در توجیه نقل کردن خود به سرزنش استادان و سایرین پرداخته و آن‌ها را به کم‌کاری در امر آموزش و مدیریت محکوم می‌کنند. محصلان علت نقل کردن خود را روش ناصحیح استادان در تدریس و نمره‌دهی بیان می‌کنند و آنان را در سرزنش نقل آنان محق نمی‌دانند. اغلب محصلان به این اعتقاد اند که بعضی از دروسی که آنان موظف به گذراندن آن هستند غیر مرتبط با رشته درسی آنان بوده و یادگیری چنین عناوینی در آینده برای آن‌ها کارآیی ندارد. بنابراین، نباید روی این مضامین وقت صرف کرد.

تکنیک انکار آسیب‌دیده: این تکنیک در پی اثبات این است که پوهنتون امروزی مستحق نقل کردن است. در این جا محصل معتقد است که کار بدی از او سر نزده. پوهنتون با چنین وضعی، کشوری با چنین اوضاع، جامعه‌ای با چنین حالت شایسته نقل کردن است و فرد با نقل کردن از جامعه انتقام می‌گیرد.

تکنیک اظهار وفاداری به دیگران: در این تکنیک اظهار وفاداری به دیگران، به خصوص دوستان توجه عمل قرار می‌گیرد. فرد ارزش گروه کوچک را بر ارزش‌های حاکم جامعه ترجیح می‌دهد و خود را به آن‌ها وفادارتر می‌داند.

عوامل جانبی: در این حالت فرد نقل کردن را عملی مذموم ندانسته بلکه صرفاً جهت سرگرمی قلمداد می‌کند. فروکاستن عمل نقل در حد یک سرگرمی و یا عامل هیجان‌انگیز حائز اهمیت است. این که یک فرد هنجارشکنی را با تبدیل آن به یک سرگرمی توجیه‌پذیر می‌کند. در کنار این مورد دست‌یابی آسان به نتیجه نیز از جمله این عوامل تلقی شده می‌تواند. با وجود عنوان شدن عوامل فوق، عوامل دیگری نیز در میان عوامل فراوان نقل کردن وجود دارد که از دیدگاه محقق مورد بحث بوده و در تحقیق آتی به آن‌ها توجه شده است. این عوامل عبارتند از:

نمره‌گرایی: کریمی و همکاران (۱۳۸۹) در مورد نمره‌گرایی بیان می‌کند، نمره‌دادن و نمره‌گرفتن به عنوان یک ابزار مرسوم ارزش‌یابی در همه جای دنیا مورد استفاده است. وقتی آموزش داده می‌شود لازم است این آموزش ارزش‌یابی شود. بنابراین نمره به عنوان یک عامل ارزش‌یابی مطرح است. ولی وقتی از پسوند "گرایی" برای نمره استفاده می‌کنیم یعنی، نمره‌گرایی به معنای آن خواهد بود که صرف نمره مطرح بوده و این را هم قاعده‌تاً هیچ کارشناس آموزشی درست نمی‌داند که دانش و اطلاعات یک فرد را با نمره ارزیابی کنیم. وی چنین تأکید می‌کند: متأسفانه نظام آموزشی به تعبیر مبتنی بر حفظیات و چپ‌خوانی است که حتی این پدیده مرسوم تا دوره آموزش عالی ادامه می‌یابد. آن‌چه امروزه بیش از هر موضوع دیگری باید مورد توجه نظام‌های آموزشی قرار بگیرد تقویت مباحثی است که می‌تواند عاملی برای روشن شدن ذهن فراگیران باشد. در جامعه ما محصل غیر از حفظ کردن دروس باید با نحوه به کارگیری آن‌ها در جامعه و تولید علم و تحلیل نیز آشنا شود. اگر این روند از پایه اصلاح نشود در بخش‌های دیگری از جامعه تأثیر منفی خواهد گذاشت، چنان‌چه در کوریای جنوبی علت نقل کردن ۵۰ درصد محصلان نرسنگ کسب نمره بالا عنوان شده است (پارک و همکاران، ۲۰۱۳).

دشواری امتحان: امتحان به خودی‌خود عاملی مضطرب‌کننده است، چه بسا در این میان محصلان با بی‌توجهی به دروس از کنار آنان گذشته باشد که در این صورت در روز امتحان با عناوینی ناآشنا سر خواهد خورد. در نتیجه امتحان برای وی به معضل تبدیل خواهد شد. از سوی دیگر برخی از استادان و معلمان امتحانات را به گونه‌ای بسیار سخت اخذ می‌کنند. چنان‌چه بعضاً سؤالاتی را به پرسش می‌گیرند که هیچ تأکیدی بر آن نکرده‌اند. توضیح این افراد این است که «خودتان باید می‌خواندید» این اشتباه است. ما باید چیزی را مورد آزمون قرار دهیم که قرار بوده محصل یاد بگیرد. چنین معلمانی یا کم‌کاری می‌کنند

یا می‌خواهند با دست‌انداختن محصلان خود را بسیار دانا جلوه دهند. البته بعضی مواقع در صنف‌هایی که همه در سطح بسیار بالایی هستند می‌توان با ارائه یک یا دو سؤال ذهنی میزان درک محصلان را از موضوع تدریس شده دریافت. اما اگر حجم این سؤالات حاشیه‌ای بیش از اندازه شود روای آزمون را از بین خواهد برد. به این معنا که آنچه باید اندازه‌گیری شود را کنار گذاشته و به موضوعات غیر می‌پردازد. خامسان و امیری (۱۳۹۰) در این باره می‌گویند: عدم مسئولیت‌پذیری و وقت ناکافی برای آمادگی امتحان منجر به دشواری در آزمون شده و ارتکاب به نقل را فراهم می‌سازد.

عدم انگیزه برای یادگیری: زمانی که یک محصل دیگر نتواند مثل سابق تکالیف را به‌خوبی انجام دهد، و همچنین دیگر شوقی در وجود او برای یادگیری دیده نشود، پس مطمئناً مانعی بر سر راه انگیزش فطری در او به‌وجود آمده و در نتیجه انگیزه او کاهش می‌یابد و به آسانی سرخورده شده و دیگر به تلاش خود ادامه نخواهد داد. در این زمان احساس بدی در این محصل به‌وجود خواهد آمد که احساس می‌کند با دیگران فرق دارد و یا مانند آن‌ها توانایی یادگیری ندارد و به‌همین دلیل شروع به ناسازگاری می‌کند و این احساسات خود باعث کاهش انگیزه تحصیلی می‌شود. دلایلی مانند افکار منفی اطرافیان و دوستان، روش تدریس نامناسب، نبودن یا استفاده نکردن از آزمایش‌گاه، هراس از امتحان، نداشتن اعتماد به نفس، سوء تغذیه، احساس گناه ناشی از اتلاف وقت و درس نخواندن، بیش‌فعالی، کمبود توجه از طرف والدین یا معلمان، مشکلات هیجانی و عاطفی، اختلال در یادگیری یک موضوع خاص، مشکلات خانواده از لحاظ فرزندپروری، عوامل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، آموزشی و ... می‌تواند در بروز کاهش انگیزه تحصیلی مؤثر باشند. پاسکال، پرلیک و دون فیلد (۲۰۱۳) معتقداند در کسانی که علاقه به حرفه وجود ندارد، انگیزه درس خواندن پایین بوده و این موضوع یکی از عوامل نقل کردن محسوب می‌شود.

عادت کردن به نقل: برخی از دانش‌آموزان به تقلب عادت کرده‌اند. حتی اگر مدرس بهترین تدریس را هم داشته باشد و محصل هم دروس را به یاد داشته باشد، بازهم دوست دارد نقل کند. یعنی از نقل کردن لذت می‌برد. این حالت را در محصلان لایق و درس‌خوان هم می‌توان مشاهده کرد. امام علی (ع) می‌فرماید: انسان به هر چیزی که از آن منع شود حریص‌تر می‌شود. شاید یکی از دلایل لذت بردن از نقل، همین ممنوع بودن آن باشد. متأسفانه نقل کردن به‌گونه‌ای بسیار گسترده در فرهنگ محصلان ما ریشه دوانیده است. حتی در برخی از گروه‌های محصلی کسی که نقل نکند بی‌جرات محسوب می‌شود. این درحالی است که فرد نقال به‌خودش افتخار می‌کند. می‌توان گفت به این دلیل که در مکاتب و پوهنتون‌های ما هیجان مفید بسیار کم‌رنگ هستند محصلان ما برای خلق هیجان و لذت بردن دست به

چنین کارهایی می‌زنند. چنانچه اگر هیجان‌ها، لذت‌ها و شادی‌های واقعی در فضاهای آموزشی موجود باشد مقدار زیادی از نقل کردن محصلان کاسته می‌شود.

تنفر از استاد: عمیق‌ترین خواسته و اشتیاق بشر، نیاز به این است که احساس کند ارزش مند و قابل احترام است. با این حساب راز جذابیت بسیار ساده است. کاری کنید که دیگران احساس ارزش مند بودن، کنند. آنگاه به شما نیز ارزش قائل می‌شوند. وای به روزی که محصلان از استاد خود متنفر باشند. دلیل این تنفر هرچه باشد باعث می‌شود، تا یادگیری آن درس با مشکل مواجه شود و یاد نگرفتن عاملی برای تقلب است. جالب این جاست که حتی اگر یادگیری هم اتفاق بیافتد بازهم عده‌ای برای لج‌بازی با استاد خود تقلب می‌کنند. در مقاله‌ای تحت عنوان معلم جذاب (حافظی نژاد، ۱۳۹۵) به این استاد، معلم پنج ستاره لقب داده و پنج شرط را برای بلند رفتن سطح جذابیت استادان نزد محصلان عنوان می‌کند. این عناوین عبارتند از:

1. پذیرش در روش تدریس،
2. قدردانی در روش تدریس،
3. تأیید در روش تدریس،
4. تحسین در روش تدریس،
5. توجه در روش تدریس.

جو رقابتی شدید: این مورد هم مانند نمره‌گرایی است. در راستای آموزش همیشه هستند کسانی که میزان درک و یادگیری‌شان با دیگران متفاوت‌تر است. اما تلاش و کوشش همیشه جایگاه خود را داشته است. بناً محصلان با تلاش برای برتری بر یکدیگر وارد میدان رقابت می‌شوند. اما نباید آن قدر رقابت شدید باشد که به خاطر پشت سر گذاشتن دیگران محصل مجبور شود نقل کند. ترس از عواقب نمره‌ی ضعیف بسیار دردآور است، ترس از تحقیر شدن توسط هم‌صنفی‌ها و ترس‌هایی نظیر این باعث می‌شود تا احتمال نقل کردن افزایش پیدا کند. این موضوع را نیز باید به یاد داشت که گرچه استفاده از تشویق و تنبه در ایجاد یک جو رقابتی جایگاه خاصی دارد؛ اما برای سالم نگاه داشتن این جو باید در میزان تشویقات و تنبیهات دقت کرد و در کنار آن رعایت اصول اخلاقی را بیش‌تر مدنظر گرفت و در تشویق شاگردان به رعایت اصول رفتاری و جوان‌مردی کوشا بود.

الگوهای نقل

چندین الگو برای زمینه‌های بروز نقل مطرح شده است که در این جا به سه مورد از آن‌ها پرداخته می‌شود.

1. مثلث نقل؛

2. مدل پیشنهادی بنیاد پیت، مارویک و میشل؛

3. معادله خیانت

مثلت نقل: يك چارچوب مفهومی در درك نقل به اصطلاح مثلث نقل خوانده می شود. این الگو توسط انجمن بازرسان رسمی نقل انتشار یافته است که به طور بی قاعده ای بر هر چه پولیس به آن خاطر رجوع می کنند، بنا نهاده شده است. الگوی مثلث نقل از سه عامل تشکیل شده است.

۱. انگیزه های دریافتی درك شده،

۲. فرصت ها (فشار) دریافتی،

۳. توجیه عقلی رفتار فریب آمیز (رامامورتی و اولسن، ۲۰۰۷).

انگیزه ترکیبی است از شخصیت فرد و وضعیتی که فرد خود را در آن گرفتار می یابد. در تحقیقات، انگیزه های فراوانی را برای ارتکاب نقل یافته اند. برخی از این انگیزه ها عبارتند از:

۱. احساس نومیدی و نارضایتی درباره برخی جنبه های شغلی و یا زندگی شخصی شان؛

۲. احساس مورد سوء استفاده واقع شدن توسط کارفرما و تمایل به انتقام و جبران آن؛

۳. این باور که یکی از دوستان شان مورد تحقیر، سوء استفاده یا رفتار غیر منصفانه قرار گرفته است؛

۴. این احساس که شکستن سازمان رقابتی برای کسب سود اقتصادی است؛

۵. محرومیت در دوران کودکی از لحاظ اقتصادی، اجتماعی یا فرهنگی و احساس لزوم جبران آن؛

۶. کمبود در زندگی و جستجوی محبت و دوستی از طریق فساد.

فرصت دریافتی عاملی است که متوجه ساختار سازمانی است. سازمان هایی با کنترل های داخلی ضعیف و عدم نظارت کافی روی کارکنان، بیش ترین فرصت را برای متقلان فراهم می کنند. فرصت یافتن برای ارتکاب نقل شامل عواملی مانند هیئت مدیره ضعیف، کنترل های داخلی ضعیف و ناکافی، عدم پیگیری نارسائی ها، توانایی پنهان کاری نقل ها با ساختار ترکیبی یا معاملات با اشخاص وابسته است (وکیلی فرد، کنگرلونی و احمدی، ۱۳۸۸).

توجیه عقلی، قلب روان شناسی ناقلین است. توانایی نقل کنندگان در متقاعد کردن خود و یا متقاعد نمودن دیگران به انجام کارهای احمقانه می باشد. باید پذیرفت که آن ها بدون قصد صدمه زدن به دیگران مرتکب نقل می شوند. به همین خاطر است که آن ها می توانند خودشان را متقاعد کنند که نقل عمل نادرستی نیست. این عده ممکن است خود را مجاب کنند که این کارشان باعث بهبود وضعیت خودشان و هر کسی که مرتبط با آن ها است می شود. حتی ممکن است معتقد باشند که مستحق و شایسته برخورداری از منافع حاصل از جرم هستند؛ زیرا عمل خطای خود را کم اهمیت، بی خطر و به حق، توجیه و برای آن

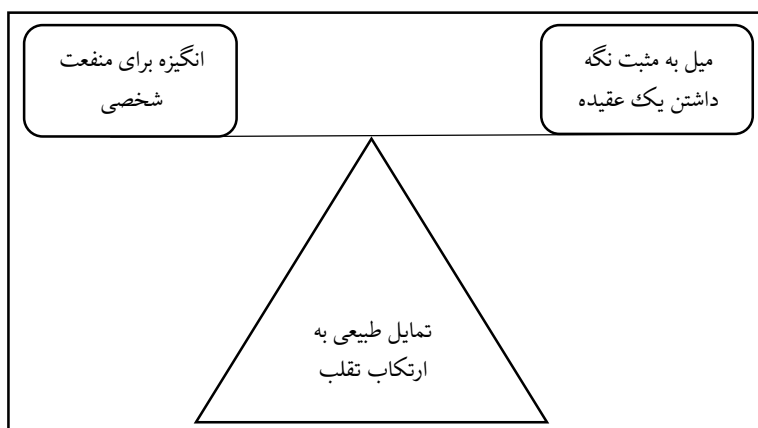
دلیل تراشی می‌کنند. در بیش‌تر موارد آن‌ها از نقل‌های کوچک شروع کرده و به‌مرور این عمل رشد کرده و به بیش از یک طرح ساده منجر می‌شود. در واقع مجرمان نیازمند بهانه‌اند تا خود را توجیه کنند.

مدل پیشنهادی بنیاد پیت، مارویک و میشل (۱۹۸۰)

این مدل نتیجه یک اثر متقابل بین نیروهای شخصیت فردی و محیط خارجی است. سه طبقه عمده متغیرهای ارائه‌دهنده این نیروها عبارتند از: فشارهای محلی، فرصت‌های ارتکاب نقل و ویژگی‌های شخصیتی است. ترکیب این سه متغیر به ارتکاب نقل می‌انجامد. در واقع احتمال ارتکاب نقل در زمانی بالا می‌رود که افرادی با کمال شخصیتی کم‌تر در جایگاهی قرار می‌گیرند که فشارها و فرصت‌ها برای ارتکاب نقل افزایش می‌یابد. در نتیجه هر چه کمال شخصیتی بالاتر باشد، میزان مقاومت در برابر فشار و فرصت ارتکاب نقل بیش‌تر خواهد بود.

معادله خیانت

ابزار مفهومی دیگر مطرح در زمینه نقل است که روی تعادل دو آرزوی رقیب در تصمیم به ارتکاب نقل اتکا دارد.

شکل شماره (۱): معادله خیانت کریم، (۱۳۹۹)

این معادله عنوان می‌کند که سایر تئوری‌ها توجه کمی به نقش انگیزه داشته‌اند که یک طرف مهم در معادله خیانت است. بسیاری از اعمال خائنانه دنیای واقعی دارای یک الگوی برجسته از هم‌سانی هستند. از این روست که اغلب ناقلان به علت میل به اجتناب از (یا جبران) زیان انگیزه می‌شوند. تا این‌که به علت میل طبیعی به منفعت انگیزه شوند. نویسندگان این تئوری مطرح می‌کنند که مشاهده خود در گودال منجر به بیش‌انگیزگی می‌شود. یک حالت درونی که منجر به این می‌شود؛ تا یک فرد اقداماتی را اتخاذ کند که به‌طور طبیعی آن را نامقبول در نظر می‌گرفت. در واقع ترس از زیان، از لذت منفعت بالقوه بسیار بیش‌تر است. انگیزه برای اجتناب از زیان، ۲ یا ۳ برابر از انگیزه برای به‌دست آوردن منفعت

با ارزش مساوی بیش‌تر است. برای مثال افراد جهت اجتناب از پرداخت پول، بیش‌تر متمایل‌اند تا در پرداخت مالیات‌شان فریب‌کاری کنند تا این‌که میزان سودی را که مستحق دریافت‌آ‌ند، افزایش دهند. اگرچه مدل‌های مطرح شده ابزارهای مفهومی قدرت‌مندی هستند، اما عوامل دیگری مانند طمع و کنج‌کاوی نیز وجود دارد. برخی از این عوامل در داخل چارچوب الگوهای بالا جای نمی‌گیرند. از آن جمله: اکراه و بی‌میلی سازمان برای اقدام، چشم‌بستن، خرسند شدن به یک تذکر ساده و عدم شدت در اجرای قوانین می‌توان یاد کرد.

انواع روش‌های نقل کردن در امتحان: محصلان ناقل از روش‌های متفاوتی برای نقل کردن استفاده می‌کنند که برخی از آنان به‌صورت فردی و برخی دیگر به‌گونه گروهی می‌باشد. در این میان بعضی از روش‌های متداول و بعضی دیگر از روش‌های غیر متداول استفاده می‌کنند. بناً می‌توان روش‌های نقل کردن را این‌گونه تقسیم‌بندی کنیم:

روش‌های فردی - متداول: محصل در این روش بدون کمک دیگران مرتکب تقلب می‌شود و انجام چنین روش‌هایی در بین محصلان متقلب بسیار رایج است. نوشتن نقل بر روی دست و پا و یا چوکی امتحان، همراه داشتن ورق حاوی مطالب مهم و یا حتی چپتر درسی در جلسه امتحان و نگاه کردن به پارچه فرد مجاور بدون اجازه و هماهنگی قبلی از موارد پرکاربرد محسوب می‌شود.

روش فردی - ابتکاری: در این روش هم‌چون روش قبلی، فرد بدون کمک دیگران دست به نقل کردن می‌زند. اما روش‌هایی که برای نقل کردن استفاده می‌کند نسبت به روش‌های قبلی عمومیت کم‌تری میان محصلان دارد و معمولاً نیازمند برنامه‌ریزی و خلاقیت بیش‌تری است. جاسازی نقل در لباس خود، به‌همراه داشتن وسایل الکترونیکی، نوشتن نقل در اوراق مجاز برای همراه داشتن در صحنه امتحان و روش‌های تمارض و مظلوم‌نمایی از جمله راه‌کارهای این روش می‌باشد.

روش گروهی - متداول: گاهی اوقات ارتکاب به فریب‌کاری یک عمل فردی نبوده بلکه عملی گروهی است. در این روش‌ها از قبل هماهنگی و برنامه‌ریزی میان افراد صورت می‌گیرد. این روش نقل کردن نیز میان محصلان بسیار شایع می‌باشد. معمولاً در امتحانات بین سمستر که حساسیت کم‌تری در نوعیت ترتیب شاگردان وجود دارد دیده می‌شود. شیوه رایج این روش عبارت از نوشتن از روی ورق شخص دیگر است.

روش گروهی - ابتکاری: در این روش فرد با کمک دیگران مرتکب نقل کردن می‌شود؛ اما برخلاف روش قبلی در بین محصلان عمومیت زیادی ندارد. این روش هم مستلزم برنامه‌ریزی است. توافق و فرستادن فرد دیگر به‌جای خود به صحنه امتحان، هماهنگی با مراقبان امتحان، استفاده از تلفن همراه و

تعویض ورق امتحانی با افراد دیگر از انواع این روش‌ها می‌باشد (پاسکال ایزاما، پرپلک و دون فیلد، ۲۰۱۳).

روش تحقیق

روش تحقیق فعلی از لحاظ هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی از نوع پیمایشی است. جامعه آماری آن کلیه محصلان سال سوم و چهارم فاکولته روان‌شناسی و علوم تربیتی، پوهنتون کابل به تعداد ۳۴۶ نفر بودند. نمونه آماری ۱۸۶ نفر انتخاب شد و از آن جمله ۹۳ تن پسر و ۹۳ تن دیگر دختر می‌باشند. که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انجام شد.

ابزار جمع‌آوری: در این تحقیق از پرسش‌نامه تقلب تحصیلی استغفر و گلباچ (۲۰۰۷) استفاده شد. این پرسش‌نامه دارای ۲۴ سؤال و ۶ عامل می‌باشد و برای پاسخ‌دهی به سؤالات از طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت استفاده شده است. نمره‌دهی پاسخ‌ها نیز از یک تا پنج (کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم) صورت گرفته‌اند که نحوه نمره‌دهی آن به این شرح است: کاملاً موافقم (۵)، موافقم (۴)، نظری ندارم (۳)، مخالفم (۲)، کاملاً مخالفم (۱). در پرسش‌نامه مذکور سؤالات ۱-۴ مربوط نمره‌گرایی، ۵-۸ مربوط به نداشتن انگیزه برای یادگیری، ۹-۱۲ مربوط دشواری امتحان، ۱۳-۱۶ مربوط به عادت کردن به نقل کردن، ۱۷-۲۰ تنفر از استاد و ۲۱-۲۴ مربوط جو رقابتی شدید می‌باشند.

روایی و پایایی ابزار تحقیق: سنجش روایی پرسش‌نامه عامل نقل کردن محصلان بر مبنای تحلیل گویه و برای پایایی آن از روش آلفای کرونباخ استفاده شده است. روایی بعد نمره‌گرایی بین (۰/۷۲-۰/۵۰) در سطح معناداری (۰/۰۰۱)، روایی بعد نداشتن انگیزه برای یادگیری بین (۰/۷۱-۰/۶۳) در سطح معناداری (۰/۰۰۱)، روایی دشواری امتحان بین (۰/۷۸-۰/۶۸) در سطح معناداری (۰/۰۰۱)، روایی بعد عادت به نقل کردن بین (۰/۷۸-۰/۶۴) در سطح معناداری (۰/۰۰۱)، روایی بعد تنفر از استاد بین (۰/۸۶-۰/۶۶) در سطح معناداری (۰/۰۰۱) و روایی بعد جو رقابتی شدید بین (۰/۷۶-۰/۷۱) در سطح معناداری (۰/۰۰۱) به‌دست آمده است. هم‌چنان پایایی پرسش‌نامه استفاده شده در این تحقیق براساس روش آلفای کرونباخ (۰/۸۵۷) دریافت شده است.

یافته‌ها

به‌منظور اولویت‌بندی عوامل نقل در بین محصلان، تحلیل واریانس اندازه‌های همبسته انجام شد. نتایج آن در شماره جدول (۱) نشان داده شده است. نتایج مبین آن است که بیش‌ترین میانگین در عوامل نقل کردن مربوط به نمره‌گرایی و کم‌ترین آن مربوط به عادت کردن به نقل و نداشتن انگیزه برای یادگیری می‌باشد. براساس f محاسبه شده در درجه آزادی ۱۴ این تفاوت معنادار می‌باشد.

جدول 1: اولویت‌بندی عامل نقل کردن محصلان

اولویت‌بندی عامل نقل کردن محصلان					
عامل نقل کردن	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار f	درجه آزادی	سطح معناداری
نمره‌گرایی	۱۳/۰۹	۳/۳			
نداشتن انگیزه برای یادگیری	۷/۸	۳/۰		۶	
دشواری امتحان	۸/۹	۳/۳	۹۹/۶۹	و	۰/۰۰۱
عادت کردن به نقل	۷/۸	۳/۷		۱۸۰	
تفرز از استاد	۷/۹	۳/۵			
جو رقابتی شدید	۸/۰	۳/۴			

هم‌چنین به‌منظور مقایسه میزان نقل کردن محصلان در بین سنین مختلف از آزمون تحلیل واریانس یک‌راهه استفاده و اجرا شد. نتایج بررسی آماری بین متغیر سنین مختلف و میزان نقل کردن نشان‌گر آن بود که میانگین میزان نقل کردن در سنین (۲۰-۱۸) سال (۵۰/۳۸)، (۲۳-۲۱) سال (۵۲/۹۰)، (۲۶-۲۴) سال (۵۸/۱۹) و (۲۹-۲۷) سال (۷۰/۰۳) بوده که در این راستا آزمون تحلیل واریانس یک‌راهه معنادار به‌دست نیامده است. به‌نحوی که مقدار f برابر (۳/۱۷۴) و در سطح معناداری (۰/۰۱۵) معنادار به‌دست نیامده است. بناً می‌توان گفت که تفاوت معناداری میان رده‌های سنین مختلف در میزان نقل کردن وجود ندارد.

جدول ۲: تفاوت میزان نقل کردن در سنین مختلف

سنین	تعداد محصلان	میانگین	انحراف استاندارد
۲۰ - ۱۸	۳۱	۵۰/۳۸	۱۲/۰۵
۲۳ - ۲۱	۱۲۰	۵۲/۹۰	۱۳/۳۴
۲۶ - ۲۴	۳۱	۵۸/۱۹	۱۲/۶۸
۲۹ - ۲۷	۳	۷۰/۰۳	۲۹/۵۷

جدول 3: نتایج آزمون تحلیل واریانس یک‌راهه پیرامون میزان نقل کردن در سنین مختلف

منبع تغییرات	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مربعات	مقدار f	سطح معناداری
واریانس بین‌گروهی	۲۲۵۵/۰۱	۴	۵۶۳/۷		
واریانس درون‌گروهی	۳۲۱۴۵/۶۳	۱۸۱	۱۷۷/۶	۳/۱۷۴	۰/۰۱۵
واریانس کل	۳۴۴۰۰/۶۴	۱۸۵	—		

علاوه براین برای مقایسه نقل کردن محصلان دختر و پسر آزمون تی اجرا شد؛ نتایج آن در جدول شماره ۴ ارائه شده است. نتایج نشان داد با وجود این که میانگین نمره نقل کردن در بین محصلان پسر بیش‌تر از

محصلان دختر است، اما این تفاوت با مقدار t به دست آمده در درجه آزادی ۱۸۴ در سطح معناداری ۰,۱۸، معنادار به دست نیامده است.

جدول ۴: مقایسه نمره نقل کردن بین محصلان دختر و پسر

متغیر جنسیت	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار t	درجه آزادی	سطح معناداری
دختر	۵۱/۴۰	۱۳/۱۰	۲/۳۷	۱۸۴	۰/۱۸
پسر	۵۶/۱۰	۱۳/۷۹			

مناقشه

هدف تحقیق حاضر بررسی عوامل نقل کردن در محصلان فاکولته روان‌شناسی و علوم تربیتی پوهنتون کابل بود. در تحقیق آتی مهم‌ترین علت نقل کردن در میان تمام عوامل یاد شده نمره‌گرایی شناخته شده و به تعقیب آن دشواری امتحان نیز در جمله مهم‌ترین عوامل به‌شمار می‌رود. از آنجایی که کمیت‌گرایی، مدرک‌گرایی و نمره‌گرایی در جامعه به‌عنوان یک فرهنگ در بین جامعه اکادمیک مبدل شده است و این امر بر نوع کیفیت عملکرد تحصیلی محصلان اثر گذاشته است. در واقع رقابت‌های کاذب و باورهای غلطی هم‌چون نمره بالا یعنی برتریت، یا اول بودن کمیتی، ذهن اکثریت محصلان را از کیفیت عملکرد تحصیلی غافل کرده است. این موارد می‌تواند علل احتمالی وجود چنین یافته‌ای باشد. استیفن و نیکلسون (۲۰۱۵) در تحقیقات خود به این نتیجه رسیدند که تمام محصلان ناقل هدف‌شان کسب نمرات بالاتر بوده است. امینی (۲۰۱۵) نیز به این موضوع یادآور می‌شود که بیش‌ترین دلیل مطرح شده در ارتکاب به نقل کسب نمره بوده است. فراهانی، خوش‌بخت اجیرلو و فراهانی اجیرلو، (۲۰۱۵) در تحقیق خود نشان دادند که از دلایل نقل کردن محصلان توقع بیش از حد والدین و اطرافیان و رقابت‌های ناصحیح میان محصلان است که منتهی به نقل کردن توسط آنان می‌شود. این یافته با یافته‌های این بخش از تحقیق هم‌سو بوده است.

همان‌طور که یافته‌های این تحقیق نشان داد، نقل کردن با بلندتر رفتن سن در میان محصلان افزایش می‌یابد. محیط و جو آموزشی یکی از مهم‌ترین عواملی است که بر کیفیت عملکرد محصلان می‌تواند تأثیر بگذارد. در واقع باورها و ارزش‌های منوط به نمره محصلان بزرگ‌سال بر باورها و ارزش‌های محصلان جدید تأثیر گذاشته است. هم‌چنین عوامل دیگر هم‌چون اولویت دادن به کمیت‌گرایی و نمره‌گرایی در بین معیار ارزیابی‌های اکادمیک، اشاعه فرهنگ نمره بالاتر از سوی استادان، نمره‌کداری و تشویق محصلان براساس نمره می‌تواند از علل احتمالی ایجاد چنین جو در محیط آموزشی باشد. در واقع نتیجه این بخش از تحقیق می‌تواند منوط به این عوامل باشد. بنی مهد و پشمی تبار (۱۳۹۳) در

تحقیقات خود به این موضوع اشاره دارند که افزایش سن و افزایش علاقه به رشته تحصیلی می‌تواند باعث کاهش میزان ارتکاب به نقل شود. تحقیقات لورا، تئودور و دیواید (۲۰۱۴) و صادقی و همکاران (۱۳۹۶)، با نتایج این بخش از تحقیق هم‌سوایی است.

از سوی دیگر یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که میزان نقل کردن در پسران بیش‌تر از دختران بوده اما تفاوت معناداری میان متغیر جنسیت و عوامل نقل کردن وجود ندارد. چنان‌چه تحقیقات نشان داده که میانگین نمره نقل کردن در مردان بیش‌تر از زنان است که این نتایج با توجه به حساسیت بیش‌تر محصلان دختر نسبت به مسائل اخلاقی قابل توجه است. زمانی و روانجو (۲۰۱۵) نیز اثبات کردند که بین دختران و پسران از نظر فریب‌کاری تحصیلی تفاوت معنادار وجود دارد. در این زمینه می‌توان به نتایج تحقیق (کرکولیت، ۱۹۹۴)، (ساواری، ۲۰۰۸) و بتول و همکارانش (۲۰۱۱) اشاره کرد که اذعان دارند محصلان مرد تمایل بیش‌تری به نقل کردن دارند. این مطالعات در تأیید تحقیقات (برون، ۲۰۰۲) صورت گرفته است.

نتیجه‌گیری

در مجموع نتایج این تحقیق نشان می‌دهد نقل یکی از پدیده‌های غیر اخلاقی در پوهنتون‌ها است که نیاز دارد هم توسط محققان و هم توسط مدیران و استادان، بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد. بسیاری از انواع نقل با وضع قوانین، آموزش درست و مدیریت آموزشی قابل اجتناب است. این امر روحیه اخلاق علمی را در نظام آموزش عالی ترویج نماید. هم‌چنین با ایجاد تغییر در نگرش محصلان نسبت به نقل باعث ایجاد هنجارهای سازنده در محیط‌های آموزشی و جامعه خواهد شد. نقل کردن معضلی است که هرچه پیشرفته‌تر شود مقابله با آن مشکل‌تر خواهد شد. بنابراین، مقابله با عواملی که منجر به نقل کردن می‌شود، می‌تواند تأثیرگذارتر از ایجاد سخت‌گیری‌های روزافزون در راه مقابله با آن باشد. در این راستا می‌توان دو راه‌کار را پیشنهاد کرد. اول به‌گونه فرهنگی، چنان‌چه با ارائه آگاهی در رابطه با پیامدهای نقل کردن و تغییر تفکر محصلان و استادان در رابطه با تأکید بر نمره و ایجاد انگیزه بیش‌تر در محصلان برای یادگیری نه برای نمره‌گیری ایشان را تشویق به تلاش بیش‌تر کرد و دوماً با ارائه اصلاحات ساختاری (آموزشی) مانند تغییر در سبک امتحان‌ها، تأکید بر توانایی‌ها و خلاقیت‌های محصلان بیش‌تر از محفوظات و عدم توجه بیش از حد به مدرک تحصیلی و نمرات و توجه به فعالیت‌های صنفی محصلان در طول دوره تحصیلی، باور نقل کردن را در محصلان به حداقل‌ترین نقطه رساند. در نهایت از مهم‌ترین محدودیت‌های این نوع تحقیقات استفاده از ابزارهای خود گزارش (مصاحبه و پرسش‌نامه) به‌منظور

جمع‌آوری اطلاعات است. بنابراین، لازم است که محققان برای جمع‌آوری اطلاعات در زمینه نقل و فریب‌کاری تحصیلی از ابزارها و روش‌هایی استفاده کنند که باعث افزایش اعتبار یافته‌ها شود.

پیشنهاده‌ها

براساس نتایج به‌دست آمده، این پیشنهادها و راه‌کارها برای مقابله با نقل ارائه می‌شوند:

۱. در بعد روان‌شناختی می‌توان با ایجاد نظام اخلاقی درونی از طریق فرهنگ‌سازی در محیط خانواده‌ها، آگاهی‌بخشی به خانواده‌ها، نشان‌دادن چهره واقعی نقل و اثرهای آن به فرزندان، الگوگیری از ارزش‌های اسلامی در رأس نظام آموزشی کشور و آگاهی‌سازی محصلان از عواقب ناشی از تأثیرات منفی نقل در ابعاد روان‌شناختی و اجتماعی فرد، از بروز اعمال نادرست پیش‌گیری کرد؛
۲. برای محصلان درباره شیوه‌های نوین یادگیری، برای استادان در زمینه شیوه‌های نوین تدریس و برای هر دو گروه، در خصوص آشنایی با قوانین و مقررات آموزشی برنامه‌های آموزشی برگزار شود؛
۳. در قدم اول باید دیدگاه‌های خود استادان از نقل و نمره‌گرایی تغییر کند، به‌طوری‌که خود معلمان به‌عنوان یک الگوی برای دانش‌آموزان باشند؛
۴. ارزیابی مداوم اعضای هیأت علمی از نظر کیفیت آموزشی و مرتبط بودن محتوای دروس آنان با صنف‌ها، اهداف درسی و امتحانات؛
۵. تخصصی‌تر شدن واگذاری دروس به استادان، به‌طوری‌که با رشته تحصیلی آن‌ها ارتباط کامل داشته باشد؛
۶. ترویج فرهنگ یادگیری به‌صورت موفقیت در آزمون‌ها به‌جای ترویج فرهنگ نمره‌گرایی؛
۷. محصلان به اشکال مختلف در فعالیتهای صنفی شرکت و از این طریق، از حمایت‌های استاد در فرآیند یادگیری مطالب استفاده کنند تا در آزمون‌ها با مشکل روبه‌رو نشوند.

منابع

- اکبری، پریا و عبدالحی فر، مظفر. (۱۳۹۲). سرقت علمی، پلاگیاریسم، عامل و عامل آن، فصلنامه سرمایه ایران، شماره ۳۲ و ۳۳.
- بنی مهد، بهمن و پشمی تبار، نگار. (۱۳۹۳). رابطه تقلب تحصیلی و فرصت طلبی در میان محصلان، فصلنامه اخلاق در علوم و فن آوری، سال نهم، شماره ۲.
- تمنائی فر، محمدرضا و منصوری نیک، اعظم. (۱۳۹۲). تبیین اهمال‌کاری تحصیلی براساس صفات شخصیتی، کمال‌گرایی و رضایت از زندگی محصلان، فصلنامه انجمن آموزش عالی ایران، سال پنجم، شماره ۴.
- جوکار، بهرام؛ حق نگهدار، مرجان. (۱۳۹۵). رابطه‌ی هویت اخلاقی با بی‌صداقتی تحصیلی: بررسی نقش تعدیلی جنسیت، مطالعات آموزش و یادگیری، ۸(۲) ۱۴۳-۱۶۲.
- خامسان، احمد و امیری، محمد اصغر. (۱۳۹۰). بررسی تقلب تحصیلی در محصلان دختر و پسر، فصلنامه اخلاق در علوم و فن آوری، سال ششم، شماره ۱.
- ذاکر صالحی، غلام‌رضا. (۱۳۸۳). درآمدی بر جامعه‌شناسی آموزش عالی، تهران، انتشارات کویر.
- ساکی، رضا. (۱۳۹۰). اخلاق در تحقیق‌های آموزشی و مؤلفه‌های هان، اخلاق در علوم و فن آوری، ۶ (۲)، ۵۸-۶۲.
- شرفی، لیدا و علی‌یگی، امیرحسین. (۱۳۹۲). تحلیل رفتار تقلب در محصلان: کاربرد مقیاس‌بندی چندبعدی، فصلنامه تحقیق و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، شماره ۷۰، صص ۱۴۱-۱۶۰.
- شهبازیان خونیک، آرش، فرید، ابوالفضل و حبیبی کلیر، رامین. (۱۳۹۵). بررسی پدیدارشناسانه عامل‌گرایی به تقلب تحصیلی و روش‌های تقلب تحصیلی از دیدگاه و تجربیات دانش‌آموزان متقلب. فصلنامه علمی تحقیقی تدریس، سال چهارم، شماره دوم.
- علیخواه، فردین، بولاغی، مهدی و یاقوتی، هدا. (۱۳۹۳). تقلب در امتحان؛ نگاهی از درون، مجله راهبرد فرهنگ، شماره بیست هفتم.
- کریمی، رحمان. (۱۳۹۹). مثلث معادله خیانت، ماهنامه همبستگی ملی، ۵ (۲).
- کریمی، یوسف، فرید، ابوالفضل، سعدی پور، اسماعیل و فلسفی نژاد، محمدرضا. (۱۳۸۹). اثربخشی روش‌های آموزش مستقیم، آموزش شناختی اخلاق، شفاف‌سازی ارزش‌ها و تلفیقی بر قضاوت اخلاقی دانش‌آموزان، تحقیق‌های نوین روان‌شناختی (روان‌شناسی پوهنتون تبریز)، ۵(۱۹)، ۹۱-۱۱۱.
- SID. <https://sid.ir/paper/120384/fa>.
- گل پرور، محسن. (۱۳۹۴). نقش اخلاق تحصیلی در رابطه به عدالت و بی‌عدالتی آموزشی با فریب‌کاری تحصیلی: مدل معادله ساختاری، فصلنامه روان‌شناسی تربیتی، سال یازدهم، شماره ۳۷.
- مجله دیدار آشنا مهر. (۱۳۸۴). تقلب، عوامل و عوارض آن، شماره ۶۲.
- مرادی، مهدی و سلیمانی مارشک، مجتبی. (۱۳۹۰). روان‌شناسی و جامعه‌شناسی تقلب، پرتال جامع علوم انسانی، دوره جدید، سال یازدهم، شماره ۴.
- ناطق پور، الناز و صلیبی، ژانست. (۱۳۹۵). بررسی کمال‌گرایی و خودکارآمدی تحصیلی با فرسودگی تحصیلی در میان دانش‌آموزان دبیرستانی دختر و پسر پایه دهم شهر تهران، مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، دوره اول، شماره سوم، صص ۱-۲۱.

- نیک گهر، عبدال حسین. (۱۳۸۳). مبانی جامعه‌شناسی، تهران، انتشارات توتیا.
- وکیلی فرد، حمید رضا؛ سعید جبارزاده کنگرلویی و احمدی، اکبر پوررضا. (۱۳۸۸). روان‌شناسی و جامعه‌شناسی تقلب، تهران، انتشارات ارجمند.
- Ballantine, J. A., Larres, P. M., & Mulgrew, M. (2014, March). Determinants of academic cheating behavior: The future for accountancy in Ireland. In Accounting forum (Vol. 38, No. 1, pp. 55-66). No longer published by Elsevier.
- Burnett, A. J., Smith, T. M. E., Wessel, M. T. (2016). Use of the Social Cognitive Theory to Frame University Students' Perceptions of Cheating. Journal of Academic Ethics, 14(1): 49-69
- Chudzicka-Czupala, A., Lupina-Wegener, A., Borter, S., & Hapon, N. (2013). Students' attitude toward cheating in Switzerland, Ukraine and Poland.
- Committee on Academic Conduct. Office of Educational Assessment College of Arts and Sciences. (2010). Student Academic Responsibility. University of Washinton.
- Dooden, H.M. (2012). Undergraduated Students Cheating in Exam. Damascus University Journal. Vol. 28, No.1: 37-55
- Josephson, M. Mertz, M. (2004). Changing Cheaters: Promoting Integrity and Preventing Academic Dishonesty. Josephson Institute of Ethics.
- McCabe DL, Trevino LK, Butterfield KD (2001). Cheating in Academic Institutions: A Decade of Research. Ethics & Behavior 11(3) : 219-232.
- Murdock TR & Anderman, EM. (2006). Motivational Prespectives on Students Cheating Toward an Integreted Model of Academic Dishonesty. Educational Psychologist. Lawrence Erlbaum Associates Vol. 40, No.3: 129_145.
- Park, Y. H., Han, H. R., Oh, B. M., Lee, J., Park, J. A., Yu, S. J., & Chang, H. (2013). Prevalence and associated factors of dysphagia in nursing home residents. Geriatric Nursing, 34(3), 212-217.
- Pascual-Ezama, D., Prelec, D., & Dunfield, D. (2013). Motivation, money, prestige and cheats. Journal of Economic Behavior & Organization, 93, 367-373.
- Rajni Dahiya, S. (2015). Academic cheating among students: pressure of parents and teachers. International Journal of Applied Research, 1(10): 793-797.
- Ramamoorti, S., and Olsen, W (2007). Fraud: The human factor. Financial Executive-Jul/ Aug).
- Rettinger, D. A., & Jordan, A. E. (2005). The relations among religion, motivation, and college cheating: A natural experiment. Ethics & Behavior, 15(2), 107-129.
- Rettinger, DA & Kramer, Y. (2009). Situational and Personal Causes of Student Cheating. Res High Education. 50: 293- 313
- Run-xian, Z. H. O. U., & Xiao-pin, Z. (2007). On the Cause of University Students' Cheating Phenomenon from the Perspective of Albert Bandura's Reciprocal Determinism. Online submission, 4(5), 7-10.
- Saki, R. (2011). Ethics in educational research and its components. Ethics in Science and Technology Journal, 6 ,57-47 (2) (in Persian).
- Tas, Y., & Tekkaya, C. (2010). Personal and contextual factors associated with students' cheating in science. The journal of experimental education, 78(4), 440-463.

- Wideman, M. A. (2008). Academic dishonesty in postsecondary education: A literature review. *Transformative Dialogues. Teaching & Learning Journal*, 21-1, (1),2.